

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1627

VI. An, & qua ratione imagines simul cum exemplari, eodemq[ue] cultu
coli poßint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

respicit ut obiectum formale: Sic etiam idem motus adorationis est imaginis & exemplaris, qui diuerso modo vtrumque respicit. Hactenus Vasquez. Nunc autem subsumo: atqui actus ille amoris, tametsi principaliter feratur in DEVM, qui est ratio amandi, & formale obiectum *quod*, reuera tamen etiam fertur in proximum, non solum secundum effectum quendam externum, sed etiam secundum ipsum internū affectum: ergo etiam actus adorationis non solum secundum signum externum, sed etiam secundum internam animi submissionē ac reuerentiam, versari poterit circa imaginem.

151 Neque vero absurdum est, nos ipsos imagini sacræ aliqua ratione submittere, protestando, non quidem nos vndeque & simpliciter, sed sane, quidem uti res profanas, aut etiam culpæ obnoxias, re eiusmodi, qua sacra est, inferiores esse. Cum eadem etiam ratione homines sancti, imo etiam profani, se longe alioqui inferioribus & deterioribus submittere quotidie, absque vlla reprehensione, soleant; nec omnino opus sit, ut res ex affectu adoranda, sit vndique excellentior persona adoranda; modo semper vltimata ratio adorandi sit excellentia rationalis creaturæ; quando homines vere coram Deo humiles se omnis creaturæ seruitio indignos iudicant, hocque ipso se omni creaturæ quodammodo subiiciunt. Certe S. Thomas 2. 2. q. 103. a. 2. in hunc ipsum sensum docet, in quolibet inueniri aliquid ex quo potest, inquit, aliquis eum superiorem reputare. Quod non satis aduertisse videntur quidam contrariæ sententiæ auctores, dum ex nostra sententia inferunt, aut imagini aliquam specialem virtutem tribuendam, aut irrationabiliter in spiritu & affectu illi seruiendum. Qua ratione etiam fundamento oppositæ sententiæ satisfactum est.

DVBIVM VI.

An, & qua ratione imagines simul cum exemplari, eodemque cultu coli possint.

S. Thomas 2. 2. q. 84. a. 1. & 3. part. q. 25. a. 3. 4. & 6.

152 **D**Ocuimus dubio præcedenti, imagines vere ac proprie coli, ita quidem, ut non solum externum signum, sed etiam internus affectus honoris & reuerentiæ ad imagines, aliasque res sacras pertineat. Sed quia hoc dupliciter fieri potest, ut vel simul cum ipso prototypo, vel etiam per se ac seorsim ita colantur, sequitur nunc tertia difficultas & controuersia explicanda, an, & quonam modo imagines, simul cum exemplari, eodemque cultu coli possint. Vbi sermo est, non tantum de eodem cultu secundum habitum, ut recentiores quidam Thomistæ S. Thomam interpretari conantur, sed etiam de eodem cultu, ratione actus.

153 **E**t quidem plerique veteres scholastici, agentes ex instituto de cultu imaginum, docuerunt, eas simul, ac eodem cultu cum prototypo venerandas esse. Ita Sanctus Thomas in 3. distinct. 9. quæstione 2. articulo 2. quæstiunc. 2. & 3. part. quæstione 25. artic. 3. 4. & 5. Caietanus ibidem,

Alensis 3. part. quæstione 30. Albertus, Bonaventura, Richardus, Paludanus, Capreolus, Almain, Maior in 3. distinct. 9. item Marsilius, Waldensis, Ferrariensis, Turrecremata, Antoninus, Hieronymus Anegestus, Clitouxus apud Vasquez lib. 2. de adorat. disput. 8. cap. 3. atque omnes auctores illi, qui docent, imagines non nisi improprie, aut secundum externum honoris signum coli & adorari. Idem docent Vasquez ibidem, Azor tom. 1. lib. 9. cap. 6. quæstione 5. Valentia hic disput. 6. quæstione 11 punct. 6. & Lessius dub. præced. citatus, alijque Theologi communiter; quorum plerique etiam addunt, imagines non posse aliter coli, quam simulcum prototypo, ut sequenti dubio dicetur.

154 **Q**ui tamen ipsi authores inter se non consentiunt. Quidam enim sentiunt, solum externa signa honoris circa imaginem versari, in quibus Vasquez, Lessius, & quidam alij recentiores, post Durandum, Holkot, Mirandulanum, Castro, Payuam dubio præcedenti citatos. Alij hoc etiam intelligunt, de interno affectu reuerentiæ, quos inferius sigillatim referemus.

Oppositum vero vniuersim sentiunt Catharinus opusc. de adorat. imag. conclus. 6. & 7. & Martinus Aiala lib. de tradit. 3. part. qui dixerunt, imagines non posse eodem cultu cum prototypo coli, sed tantum aliquo minori.

155 **R**euocanda hic est in mentem ex dubio 4. num. 123. duplex consideratio imaginis, etiam formaliter, ut imago est. Imago enim formaliter accepta dupliciter menti obijci potest: primò, ut ipsa idola sit totum obiectum, quod per se & directe concipitur, aut honoratur; prototypum verò solum per modum termini correlatiui in obliquo connotetur. Secundo, ut ipsa, simul cum exemplari ab ea representato, directe apprehendatur, & formaliter terminet motum adorationis; quo casu imago dicitur exercere actum imaginis, iuxta Caietanum 3. part. quæstione 25. articulo 4. Quidam priorem imaginis considerationem vocant, *ut signi*; posteriorem, *ut medij*, quo prototypum, menti obijciatur: alij contra hanc *ut signi*, illam *ut rei*, quasi secundum se spectatæ, ut videre est apud Marsilium, & alios, quos dub. sequenti referemus. Hoc posito, sequentes assertiones statuimus.

156 **A**SSERTIO I. Imago priori modo spectata, quatenus scilicet per se colitur, non colitur eodem cultu cum prototypo, nisi ratione habitus. Ita habet communis Doctorum sententia. Ratio est; quia imago etiam formaliter spectata, ut nimirum est representatiua prototypi, non habet eandem excellentiam cum prototypo, sed longe inferiorem: Ergo cum ipsa per se, ut totum & adæquatum obiectum *quod*, directe colitur, non potest eodem cultu cum prototypo, sed longe minori cultu coli: quandoquidem cultus respondere debet excellentiæ termini, qui colitur. Quia tamen etiam hoc casu, vltimata ratio formalis obiectiua colendi imaginem, est excellentia prototypi, ideo recte censetur, hic etiam ipse cultus pertinere ad eundem habitum, quo colitur prototypum, ut dicetur dub. sequenti.

ASSE-

157

ASSERTIO II. Imagines posteriori modo spectatæ, ut actu videlicet exercentes munus imaginû, (eadem est ratio aliarum rerum sacrarum) eodem numero cultu adorationis simul cum prototypo coluntur. Ita, ut vidimus, habet communis veterum & recentiorum Theologorum sententia, paucis quibusdam superius relatis exceptis. Ratio est. Quia hoc casu obiectum seu terminus adæquatus vnius ac eiusdem numero cultus, intrinsece ac directe constituitur, tam ex imagine, quam ex prototypo; ita ut vnius re ipsa adorationis motus & actus terminetur simul ad hoc totum coniunctum, quod est, imago prototypo animata, seu prototypum imagine quasi vestitum; non realiter, vel per deceptionem considerantis; quia non iudicat, imaginem esse prototypum, aut in ea realiter esse prototypum; sed per viam & simplicem representationem & apprehensionem exemplaris in imagine, perinde ac si adesset.

Idem accidit in quavis adoratione personæ cuiusvis excellentis, vbi cum adæquatum adorationis obiectum intrinsece constituitur ex animo & corpore, simul & eodem actu colitur anima & corpus. Ita etiam cū adoratur Rex & purpura vestitus, simul & eodē actu colitur Rex & purpura vestitus, etsi diuersimode, ut dicitur. Plura assert. sequente.

158

ASSERTIO III. Dupliciter imago simul cum prototypo, eodemque cultu coli potest; primò ut circa imaginem solum versentur externa signa adorationis; ipse autem internus affectus submissionis & reuerentiæ solum dirigatur ad prototypum: Secundò ut non solum externa signa, sed etiam internus affectus submissionis & reuerentiæ, verè circa imaginem simul & exemplar, tanquam circa adæquatum terminum seu obiectum. Quod versentur; adeoque vtrumque, verè & proprie eodem cultu colatur. Prior pars assertionis est extra controuersiam. Ratio est; quia cum adorationis cultus ex duobus constituitur, nimirum interno affectu reuerentiæ, & externo signo honoris, recte dici potest, eundem numero cultum aliquo modo, & secundum diuersam sui partem, terminari ad imaginem simul, & prototypum.

Neque enim impossibile aut illicitum est, ad imaginem solum referre externa honoris signa; affectum autem internum reuerentiæ ad solum prototypum: quia hoc in re non est aliud, quam coram imagine & per imaginem coli exemplar; quo ipso eodem cultu aliquo modo colitur imago cum exemplari; quamquam quod Vasquez alijque nonnulli vocant cultum proprium imaginis, nos improprium dicimus.

159

Posterior pars assertionis est itidem communior sententia Doctorum, quidquid nonnulli præsertim recentiores superius relati post Durandum, Holkot, Mirandulanum, Castro, Payuam &c. repugnant. Ita enim plane sentit S. Thomas in 3. dist. 9. q. 1. a. 2. quæstiunc. 2. & 3. part. q. 25. a. 3. 4. & 5. cum expressis verbis sæpius ait, *motum in imaginem, ut imago est, eundem esse cum motu, qui est in exemplar*: vbi sine dubio de motu interno animæ potissimum loquitur, iuxta Aristotelem quem citat lib. de mem. & reminisc. cap. 2. Accedit, quod absolute dicit, *imaginem eodem cultu colicium prototypo*: quod

proprie, adeoque etiam de interno affectu reuerentiæ accipiendum est.

Qua ratione etiam S. Thomam communiter intellexerunt eiusdem interpretes & discipuli. In quibus Capreolus in 3. dist. 9. q. 8. a. 3. expresse docet, imaginem cum exemplari per modum vnius obiecti adæquati coli. Quod contra Durandum explicans ait: *Cum anima, vel aliqua eius potentia feritur in imaginem, ut imago est, licet non affirmet, quod imago est res, cuius est imago; non tamen oportet, quod quilibet tali actu neget vnum ab alio, aut formet duos conceptus distinctos de illis; imò eodem conceptu potest vnius concipere, vnum in ordine ad aliud, &c. Quia sicut illa, que sunt vnum in re, potest intellectus diuersis conceptibus concipere & iudicare; ita illa que sunt realiter distincta, potest vniuo conceptu concipere, & iudicare, quomodo vnum illorum est ad aliud &c.*

Item Ferrariensis 3. cont. Gent. cap. 20. in fine, aperte etiam asserit, imaginem esse partem totalis obiecti, in quod latræ (seu dulcia, si est exemplar requirens eam) adoratio, etiam secundum eundem animi motum, terminetur; etsi exemplar sit ratio, quod adoratio simul ad imaginem terminetur. Et addit; hoc non esse male Catholicum, ut Mirandulanus dixerat, sed oppositum esse magis à Catholica fide alienum. Eodem modo S. Thomam explicat & sequitur Paludanus in 3. dist. 9.

Imò & Caietanus licet hac de re subinde lubricè loquatur, ut dub. 4. retulimus, alias tamen satis aperte hunc sensum tradit, ut cum ait 3. part. q. 25. a. 4. *Motum adorationis (etiam internum) in imaginem, quatenus est imago, esse in ipsam quidem, sed secundum aliud in ipsa. Ipsam quidem, inquit, quia ipsa est, que exercet actum terminandi motum, quia in ipsa est exemplar, ad quod ducit; secundum aliud vero in ipsa, quia ratio terminandi est exemplar, quod est aliud ab ipsa, & constat, quod est in ipsa &c.* Et ibidem refert & approbat dictum S. Thomæ asserentis, quod per hunc modum, quo totum in parte honoratur, adoratur quis in imagine. Eodem modo sentiunt, & S. Thomam intelligunt Bartholomæus Medina 3. part. q. 25. a. 3. & Suarez cit. tom. 1. disp. 54. sect. 4.

Item Michael de Palatio in 3. dist. 9. disp. 1. etiam contrariam ipse sententiam amplexus: *Thomas, inquit, imaginem credit proprie colendam eodem cultu, quo res ipsa colitur, cuius imago est &c.* eandemque sententiam tribuit Caietano ibidem.

Idem docet Argentina 3. dist. 9. a. 1. vbi ait; *Adorationem latræ primo & principaliter Deo, consequenter autem exhibendam esse humanitati Christi, crucis eius, & corona, & ceteris suis insignijs, ac etiam imaginibus Christi.* Vbi imagines quoad hoc cum humanitate Christi componuntur.

Item Ioannes de Ballolis in 3. dist. 9. q. 1. *Non solum, inquit, humanitas, vel caro Christi, modo prædicto potest adorari latræ: sed etiam imagines Christi, & Cruces, vel Crux Christi, in quantum representant Christum. Et tunc non est distincta adoratio Christi, & prædictorum, sed etiam principaliter Christi, & consequenter aliorum, vel secundario.* Eadem denique est communis sententia ac mens Theologorum, dum absolute docent, imagines eodem cultu cum prototypo colendas esse: quod proprie, atque adeo etiam de interno affectu adorantis accipiendum est; cum nihil excipiant, & sine interno affectu re-

ueren-

uerentia nulla sit vera adoratio, ut dictum.

162 Probatum assertio, maxime quoad posteriorem hanc partem, primo ex Concilijs, & SS Patribus, qui non solum frequenter hunc adorandi modum indicant, sed subinde etiam elegantibus exemplis ac similitudinibus eum declarant. Etenim Athanasius serm. 4. contra Arian. ait: *Regem ipsos inspicere, qui Regis inspicunt imaginem.* Et in septima Synodo act. 4. ait Leontius: *Imaginem Christi adorans, non lignorum aut colorum naturam adoro, sed inanimatum characterem Christi.* Hunc enim cum habeam, per ipsum, Christum me tenere & adorare mihi videtur. Vbi vides, distinctionem inter imaginem ut imago, seu inanimatus character Christi est, & inter esse naturale imaginis; priori modo simul cum Christo adorari, non posteriori. Et ibidem Ioannes Presbyter act. 7. ait: *Vnde et Beatus Pater (Basilius) indicauit, non esse duas adorationes, sed unam ipsius imaginis, & primi exemplaris, utique etiam secundum internum affectum animi.*

Et Damascenus orat. 3. de imag. *In imagine species est forma Regis; & in Rege species est imaginis: expressa est in imagine Regis similitudo, ut qui videt imaginem, in ipsa Rege afficiat, & qui Regem videt, intelligat hunc esse illum, qui in ea sit expressus imagine. Et quia non differt similitudo, idcirco post conspectam imaginem, volenti Regem intueri, imago dicitur: Ego, & Rex unum sumus, quia nimirum per modum vnus obiecti animo obijciuntur.*

163 Et Leontius in septima Synodo act. 4. & apud eundem Damascenum ita loquitur: *Quemadmodum Iacob accipiens a filijs suis vestem sanguine confersam Iosephi, cum lacrymis osculatus est, suisque oculis circumposuit, non ipsam vestem (vltimate & principaliter) diligendo, aut honorando hoc fecit; sed per eam arbitratu est se Ioseph osculari, & in manibus habere: sic etiam Christiani omnes imagines Christi, aut Apostoli, aut Martyris tenentes, nostraque carne osculantes animo videmus nobis ipsum Christum, aut Martyrem (utique tamen simul cum imagine) amplecti &c.*

164 Et in eadem septima Synodo act. 4. dicitur: *Quemadmodum qui mandatum Imperatoris suscepit, illius sigillum osculando, non ipsam litteram, aut characterem, aut plumbum veneratur, verum Imperatori ipsi adorationem & cultum exhibet: ita quoque Christianorum filij typum Crucis adorantes, non naturam ligni adoramus, sed afficientes sigillum, anulum, & characterem, & per hoc (imaginatione scilicet coniunctum exemplari) Christum ipsum, qui in illo crucifixus est, salutamus & adoramus.*

Et infra: *Quemadmodum genuini filij, peregrinante longo tempore patre, ex ingenti amore, quicquid in eius domo viderint, siue baculum, siue sedem, siue chlamydem, hac omnia cum lacrymis amplexantur, non illa (vltimate) adorantes, sed patrem adorantes & venerantes: sic nos fideles omnes, Christi crucem tanquam virgam (siue sceptrum) adoramus; sepulchrum vero per sanctum, ut sedem & cubile eius; prae sepe autem ut domum &c. Quibus omnibus locis significatur, imaginem simul cum exemplari menti & affectui adorantis obijci; ita ut vnus & idem motus animi simul ad vtrumque, sed modo diuerso (ut dicebatur) referatur.*

Eundem modum adorationis apertius indicauit

Concilium Trident. sess. 25. de venerat. reliquiar. & imag. vbi ait: *imaginum cultum referri ad prototypum, ita ut per imagines Christum adoremus, & sanctos veneremus.*

165 Secundo probatur assertio hac ratione, Si possibile & licitum est, ut intellectus noster prototypum simul & imaginem (eadem est ratio aliarum rerum sacrarum) per modum vnus obiecti adorabilis directe apprehendat, tunc etiam voluntas vno quodam actu & affectu adorationis in vtrumque tendere potest: sed verum est antecedens: ergo & consequens. Maior patet. Quia quicquid intellectus, per modum vnus totalis obiecti, tanquam adorabile, potest directe & licite apprehendere, ac voluntati proponere, in id ipsum potest etiam voluntas proportionato affectu licite ferri.

Minor probatur. Primo enim extra controuersiam est, posse intellectum distincta obiecta, praeterim aliquo modo subordinata, simul & per modum vnus obiecti totalis apprehendere, v.g. parietem album, Regem purpuratum; hominem in sepulchro iacentem, aut sepulchrum ossibus refertum, inter quae non est maior connexio, similitudo vero minor, quam inter imaginem & exemplar. Idem patet experientia. Nam videndo imaginem, potest intellectus statim hoc ipso etiam exemplar ab imagine representatum directe apprehendere, & cum imagine per imaginationem coniungere, perinde ac si in imagine ac cum imagine praesens esset; apprehendendo scilicet imaginem quasi exemplari animata, aut exemplari imagine vestita, ut Christum v.g. cruci affixum &c.

166 Deinde posse etiam vtrumque sic apprehensum, subratione vnus obiecti adorabilis voluntati proponi, non solum de facto, sed etiam de iure ac licite, probatur. Nam quando exemplar est venerabile, tunc quicquid simul cum eo, aut secundum re, aut secundum imaginationem conuenienter iunctum inuenitur, recte simul etiam ut venerabile saltem per accidens, & propter ipsum exemplar iudicatur, ut patet in purpura Regis; quod est commune Patrum & Theologorum exemplum ex Augustino homil. 58. de verbis domini. Idem patet in pedibus, ceterisque membris, ad personam adorata spectantibus. Neque enim dum actus adorationis ad personam terminatur, haec aut re ipsa, aut per apprehensionem, seu abstractionem intellectus separatur. Nec obstat, quod ut obijcit Aiala, haec iam re ipsa cum persona, quae adoratur, sunt coniuncta; imago vero esse exemplari non ita. Satis est enim, quod per intellectum deceter & conuenienter prototypo iuncta est.

167 Tertio idem probatur duobus exemplis, iustitiae, & charitatis, praecedenti dubio adductis. Nam si idem affectus iustitiae potest versari circa hominem & brutum; idem affectus charitatis circa Deum & hominem: cur non possit vnus & idem affectus adorationis versari circa exemplar & imaginem?

Denique idem confirmatur ex doctrina ipsius Vasquez, qui licet alioquin contrarium asserat, ut dictum, tandem tamen inter imaginem distinguit lib. 2. de adorat. disp. 8. cap. 14. num. 385. & vno quidem modo, nullam ei adorationem aliam, praeterquam in signo; alio vero modo spectatae (prout videlicet in proposito considerari diximus) adorationem etiam ex affectu aperte tribuit. Nota, inquit, quoties loquimur de imagine secundum se, non solum intelligere colores &

materiam illius, sed etiam relationem representationis, ut res quedam inanima est. Huic autem dicimus exhiberi cultum in signo, ex affectu tamen circa exemplar. Quod si cum eodem Casetano aliquis usurpet imaginem, ut ille loquitur, formaliter, ut exercet actum imaginis, hoc est, pro exemplari ipso in imagine, vel pro imagine, prout continet exemplar, & eo ipso quasi animata est, dicendum est sine dubio, ei veram latriam in spiritu, pro dignitate prototypi, exhiberi. Et infra: Porro imago, exercens actum imaginis & in se continens exemplar, sicut corpus animã, est quoddam quasi compositum cogitatione nostra, cui toti latria deferretur. Quo nihil pro nostra sententia dici potuisset apertius; est author ibidem rursus insinuat, etiam hoc casu solum externa signa cultus ad imaginem referri; quod meo iudicio cum dictis non bene cohæret.

168 **ASSERTIO IV.** Sempertamen diuerso ac inferiori modo, imago simul, ac eodẽ cultu cum prototypo colitur. Ita fatentur omnes. Ratio est; quia prototypum, tanquam ratio colendi imaginem, est principale & formale obiectum. Quod talis cultus; imago autem, secundarium & materiale, & quasi accidentaliter annexu: illud non solum propriè, sed etiã absolute ac per se; hoc propriè quidem, sed non nisi relative, & propter illud dumtaxat, adeoq; ut Bellarminus & Capreolus non male loquuntur, per accidens tantum, colitur eodem cultu cum prototypo, sicut purpura, quæ cum Rege eadem adoratione colitur.

169 Eadem diuersitas inter prototypum & imaginẽ, respectu eiusdem cultus etiam interni, optime declaratur exemplo charitatis. Sicut enim, quando per charitatem Deo proximum nostrũ amando volumus, re ipsa quidem vnus & idem affectus amoris versatur, simul, tam circa Deum, quam proximum; attamen respectu DEI habet rationem amoris amicitie seu benevolentie, respectu proximi vero, non item, sed potius cuiusdam quasi concupiscentie: ita vnus & idẽ re affectus submissionis, erga exemplar quidem habet rationem veræ seruitutis, adeoque, dulciæ, vel latriæ; erga imaginem vero solum simplicis reuerentiæ & submissionis, qua imagini tanquam signo rei sacræ nos ipsos aliqua ratione submittimus; hoc ipso, quod affectus ille dulciæ seu latriæ ad imaginem solum secundario, consequenter, propter aliud, & per accidens refertur. Quod pariter etiam de vestibus & membris personæ alicuius, quæ adoratur, dicendum est.

170 **ASSERTIO V.** Ob eandem causam, etsi veteres Theologi plerique, nondũ lecta septima Synodo, dixerint, imagines Christi latria coli; idq; suo quodam sano ac vero sensu, non solum si de habitu, sed etiam si de actu loquamur; quandoquidẽ materialiter vnus & idẽ cultus latriæ re ipsa ad imaginẽ, prototypo quasi animatã, & ad ipsum prototypu terminatur, ut dictu est: iam tamẽ ita absolute, & sine explicatione sufficienti loquendũ non est. Ita Bellarminus lib. 2. de imag. cap. 2. 2. & 25. Suarez [3. part. disp. 45. sect. 1. Baroniũ to. 9. Anno 787. Probatur ex septima Synodo act. 6. vbi discrete negatur, imagines adorari latria; modo, inquit, sciamus excludi latriam; hæc enim est alia à simplici adoratione, ut sæpe alibi est dictu. Idẽ proinde sæpius repetitur in eadẽ synodo act. 7. in definit. si dei; & consentiunt Patres apud eodẽ, speciatim Damasc. orat. 1. de imaginibus.

Ratio est. Tum quia cultus imaginis Christi, vel crucis, tamen in nostro casu, re ipsa & materialiter idẽ sit cõ cultu prototypi, reuera tamen ac formaliter non habet rationẽ latriæ & perfectissimi cultus, nisi prout ad exemplar tendit, ut dictu est. Tum quia nisi discrete res explicetur, imagines non solum, ut directe prototypo iuncte, eoq; velut animatæ intelligi; cum tamen per se nunquã, sed solũ quatenus prototypo velut animatæ sunt, eodem cum prototypo cultu colantur, ut dictu: addita verò hæc explicatione, nihil obstat, quo minus imagines Christi etiã latria colendæ dicantur, ut scholastici veteres loquuti sunt, & paulo antea loquentẽ Vasquez retulimus.

Idem seruata proportione dicendum est de dulciæ, vel hyperdulia, respectu imaginũ, quarum exemplaria dulciæ vel hyperdulia colantur, ut recte notarunt Vasquez & Bellarminus locis cit.

Rectius dici potest, imagines Christi coli ex latria; quia hoc modo habitus significatur, ut recte Suarez & Vasquez locit cit.

Bono etiam sensu admitti potest illa loquutio, velut propria; imagines Christi adorantur adoratione latriæ, hoc est, non quæ sit latria, sed quæ pertineat ad virtutem latriæ, siue quæ sit opus externum latriæ. ut recte itidem docent Suarez & Vasquez locit cit. licet aliter loquatur Baronius loc. cit.

D V B I V M VII.

Vtrum nihilominus imagines, & reliquæ sacræ, secundum se, & per se etiam, tanquam totum obiectu materiale cultus, quod immediate ac directe colatur, coli & adorari aliquo, licet inferiori cultu possint; non adorato formaliter & directe exemplari.

St. Thomas 2. 2. q. 84. a. 1. & 3. part. q. 25. a. 3. 4. & 6.

173 **E**st hæc quarta controuersia & difficultas, ex ijs, quas circa imaginum, aliarumque rerum sacrarum inanimatarum cultum dubio 4. explicandas proposuimus. In qua sunt quatuor Doctorum sententiæ.

Prima sententia absolute negat, imagines, aliasque res sacræ inanimatas posse per se aut secundum se villo modo coli. Ita Viguierius Instit. Theol. cap. 5. §. 5. v. 12. Cabrera 3. part. tom. 2. quæst. 25. artic. 3. conclus. 2. Tapia 3. part. q. 25. art. 3. & 4. Vasquez toto fere libro 2. & 3. Lessius lib. 2. cap. 63. num. 19. post Durandum, Holkot, Mirandulanum, & alios, qui proprium imaginum cultum negant, ut superius dub. 5. dictum.

Secunda sententia distinguit inter imagines, & reliquias sacræ; his enim concedit cultum, quo per se colantur; illis negat. Ita Bonauentura in 3. dist. 9. art. 1. quæst. 4. Gregorius de Valentia hic disp. 5.